LAUSUNTO HE 29/2019 vp
VNS 2/2019 vp

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry:n lausunto Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle Hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020, sekä Valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020—2023

SuPer kiittää mahdollisuudesta lausua Hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020, sekä Valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020—2023. Lausunto painottuu tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksiin. Pääministeri Rinteen hallituksen ohjelman talouspolitiikan päämääränä on hyvinvoinnin lisääminen. Yhtenä keskeisenä tavoitteena on eriarvoisuuden väheneminen ja tuloerojen kaventaminen. Yhdenvertaisten palveluiden turvaamiseksi kaikkialla Suomessa, sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteita uudistetaan.

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusten uudistamisen tarkoituksena on perustaa Suomeen laaja-alaisia sosiaali- ja terveyskeskuksia, jotta ihmiset saavat tarvitsemansa avun yhdellä yhteydenotolla. Tavoitteena on varmistaa, että palvelut vastaavat tarvetta ja ongelmiin puututaan ajoissa. Perustason palveluja vahvistetaan ja painopistettä siirretään ennaltaehkäisevään työhön. Sosiaali- ja terveysministeriö rahoittama ja linjaama ohjelma toteutetaan kehittämishankkeissa vaiheittain eri puolilla Suomea. Kehittämiseen varataan yhteensä 420 miljoonan euron määräraha vuosille 2020 – 2022. Kehittämistyötä varten kunnille ja kuntayhtymille myönnetään valtionavustusta. Ensimmäinen rahoitushaku avataan joulukuussa 2019. Rahoituksen kokonaismäärä on noin 70 miljoonaa euroa vuodelle 2020.

Nykyisistä terveyskeskuksista kehitetään laaja-alaisia sosiaali- ja terveyskeskuksia, jotka tarjoavat palveluita yksilöllisten tarpeiden mukaisesti joustavasti eri vuorokauden aikoina, myös viikonloppu- ja iltavastaanotoilla. Palvelujen parantamiseksi henkilöstön määrää lisätään, toimintatapoja uudistetaan ja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten työnjakoa kehitetään. Sosiaalihuoltoa painotetaan nykyistä enemmän ja hoitotakuuta tiukennetaan, niin että kiireettömään hoitoon pääsee seitsemässä vuorokaudessa hoidon tarpeen arvioinnista. Tätä varten yleislääkäreitä lisätään 1000, heistä 300 pitkään täyttämättöminä olleisiin virkoihin.

Uudistuksista ja muutoksista johtuen kuntatalouden henkilöstömäärä tulee kasvamaan nykyisellä hallituskaudella. Tämä lisää toimintamenoja, joista yli puolet koostuu henkilöstömenoista. Aiemmat terveyskeskusten henkilöstörakenne- ja toimenkuvamuutokset ovat kohdentuneet paljon hoitohenkilökuntaan. SuPer on useissa lausunnoissa ja kannanotoissa nostanut esiin henkilöstörakenteiden ja osaamisen laaja-alaisen käytön vaikutukset kasvaviin sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin, sekä palveluiden saatavuuteen ja laatuun. Terveyskeskuksissa aikaisemmin hoitajavastaanottoa pitäneiden lähi- ja perushoitajien määrää on vähennetty ja osaamisen käyttöä rajattu. Tilalle on palkattu kalliimmalla terveydenhoitajia ja sairaanhoitajia. Jotta perustason palveluiden parempi saatavuus ja saavutettavuus

turvataan oikea-aikaisesti, on nykyistä työn- ja tehtävien jakoa kehitettävä, niin että kaikkien ammattilaisten osaaminen huomioidaan ja otetaan käyttöön ensivaiheen hoidon tarpeen arvioinnissa.

Sosiaali- ja terveyskeskusuudistuksessa sosiaalihuolto on tärkeässä roolissa. Asiakkaiden ongelmat ovat usein sekä terveyden, että sosiaalihuollon ongelmia. Sosiaalipalveluita tarvitsen henkilön, ensivaiheen avun tarve on yleensä niin kiireellinen, että siihen on pystyttävä vastaamaan välittömästi lähipalveluna. SuPer painottaa, että palveluiden laadun ja asiakasturvallisuuden varmistamiseksi on kaikkien ammattiryhmien osaaminen otettava käyttöön. Lähihoitajat ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä, joiden osaamisen kuuluu päätöksen teko ja jatkohoitoon ohjaus silloin, kun kyseessä ei ole viranomaispäätös.

Tehostamalla erikoissairaanhoitoa kuntien menojen arvioidaan vähenevän 90 miljoonalla eurolla vuonna 2020 kuluvaan vuoteen verrattuna. SuPerin mielestä yksi keskeinen asia erikoissairaanhoidon kustannusten hillinnässä on uudistuksen keskeisen tavoitteen toteutuminen siirtää palvelujen painopistettä erikoissairaanhoidosta perustasolle ja lisäämällä erityistason konsultaatioita tukevaa yleislääkärin työtä. Oikea-aikainen ensivaiheen diagnostiikka ja hoitoon ohjaus säästävät niin kansalaisten kuin yhteiskunnan aikaa ja kustannuksia. Pitkäaikaissairauksista esimerkiksi diabeteksen varhainen diagnosointi ja hoitoon ohjaus parantavat elämän laatua ja vähentävät sairaudesta aiheutuvia kalliita komplikaatioita.

SuPerin mielestä tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus - ohjelman viiden päätavoitteen: Saatavuus – parannetaan palvelujen yhdenvertaista saatavuutta ja oikea-aikaisuutta, ennaltaehkäisy – siirretään painotusta raskaista palveluista ennakoivaan ja ehkäisevään työhön, laatu – kehitetään palvelujen laatua ja vaikuttavuutta, yhteen toimivuus – varmistetaan sote -palvelujen yhteensovitus ja liittymäpinnat muihin palveluihin, sekä kustannukset – hillitään kustannusten kasvua, kun muut tavoitteet toteutuvat, toteutuminen edellyttävät sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden työnjaon uudelleen kehittämistä, laajempia työnkuvia ja tehtävien siirtoja tarkoituksenmukaisesti kaikkien ammattiryhmien välillä. Lääkäreiden työtehtäviä siirtämällä muille ammattiryhmille jää lääkäreille enemmän aikaa vaativampien potilaiden hoitoon ja turvataan riittävät lääkäriresurssit, sekä seitsemässä vuorokaudessa hoitoon pääsy. Toiminnan kehittäminen asiakaslähtöisesti turvaa yhdenvertaiset, laadukkaat, kustannusvaikuttavat palvelut kaventaen samalla hyvinvointi- ja terveyseroja.

SuPerista tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus uudistus on iso, oikeansuuntainen muutos, jonka toteuttaminen vaatii moniammatillista yhteistyötä, osaamisen varmistamista, perehdyttämistä ja täydennyskoulutusta muuttuviin työtehtäviin. Onnistuneella muutoksella varmistetaan ammattitaitoisen työvoiman riittävyys ja saanti. Turvallisuus ja laatu syntyvät osaavasta, ammattitaitoisista työntekijöistä, jolla on myös suora yhteys kustannuksiin.

Silja Paavola
puheenjohtaja

Jussi Salo
kehittämisjohtaja

SuPerin 90 000 jäsentä työskentelee sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä kasvatusalalla yksityisellä ja julkisella sektorilla